

ως προκειμένου να προσληφθεί σε μία εκ των δύο θέσεων του τεχνίτη υδραυλικού, που προέβλεπε η ως άνω περίληψη ανακοίνωσης είχε όλες τις νόμιμες προϋποθέσεις και ουδόλως επηρέασε την πρόσληψή του ή την υπηρεσιακή κατάστασή του ο ως άνω πλαστός τίτλος που κατέθεσε. Η προκείμενη δε ενέργεια της κατάθεσης του πλαστού τίτλου σπουδών, ισχυρίζεται ο κατηγορούμενος, ότι μπορεί να αποδοθεί μόνο σε λόγους ευήθειας καθόσον δεν είχε καμία απολύτως ανάγκη του εν λόγω πλαστού εγγράφου για να προσληφθεί. Επίσης, ο κατηγορούμενος ισχυρίζεται ότι ουδέποτε κατέλαβε θέση εργασίας την οποία διεκδικούσε κάποιος άλλος και μάλιστα με τη χρήση αθέμιτων μέσων. Οι ως άνω ισχυρισμοί του κατηγορουμένου δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί καθόσον η ανωτέρω με αριθ. πρωτ. .../2.12.2003 περίληψη ανακοίνωσης προκήρυξης προέβλεπε την ιεράρχηση των τυπικών προσόντων που έπρεπε να έχουν οι υποψήφιοι, προκρίνοντας πρώτα τους υποψηφίους που ήταν κάτοχοι οποιουδήποτε πτυχίου ή διπλώματος σχολικής μονάδας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (IEK) ή ισότιμου τίτλου Σχολικών Μονάδων της ημεδαπής ή αλλοδαπής, βάσει του οποίου χορηγείται η ανωτέρω άδεια άσκησης επαγγέλματος και τελευταίους τους υποψηφίους που είχαν τα τυπικά προσόντα που είχε πράγματι ο κατηγορούμενος. Συνεπώς, η κατάθεση του ως άνω πλαστού πτυχίου από μέρος του κατηγορούμενου είχε έννομες συνέπειες αφού από την τελευταία θέση ανέβαινε στην πρώτη και έτσι εξασφάλιζε ότι θα προηγηθεί έναντι των τυχόν άλλων υποψηφίων. Εξάλλου, με το με αριθ. πρωτ. .../26.11.2015 υπηρεσιακό σημείωμα του Τμήματος Ανάπτυξης και Διαχείρισης Ανθρωπίνου Δυναμικού του Δήμου ... διευκρινίζεται ότι αν δεν υφίστατο το εν λόγω πλαστό πτυχίο δεν θα υπήρχε περίπτωση πρόσληψης του κατηγορουμένου καθόσον αυτό ήταν απαραίτητο για την απόδειξη των τυπικών προσόντων της προκήρυξης και ότι δολίως ο κατηγορούμενος προκάλεσε την πρόσληψή του (με τη αριθ. πρωτ. .../9.1.2004 σύμβαση) με την κατάθεση και χρήση του ως άνω πλαστού τίτλου σπουδών. Η ανωτέρω δε σύμβαση ήταν καθοριστική για την υπαγωγή του στις ρυθμίσεις του ΠΔ 164/2004 βάσει των οποίων κατατάχθηκε σε θέση ΙΔΑΧ ΔΕ Τεχνιτών Υδραυλικών ενόψει του ότι σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του ως άνω ΠΔ για να υπαχθεί στις ρυθμίσεις του εν λόγω ΠΔ έπρεπε κατά το χρόνο έκδοσής του ως άνω ΠΔ να υφίσταται μεταξύ αυτού και του Δήμου ενεργή σύμβαση εργασίας.

Περαιτέρω, ο ισχυρισμός του κατηγορούμενου περί ευήθειας αποκρούεται από το γεγονός ότι αυτός έκανε χρήση του ως άνω πλαστού πτυχίου, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, δύο (2) φορές και μάλιστα το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε ανάμεσα στις δύο (2) χρήσεις ήταν αρκετό μεγάλο ώστε να μπορέσει να εκτιμήσει την κατάσταση, να αναγνωρίσει το τυχόν λάθος του και να μετανοήσει, αλλά αντίθετα ενεργώντας και πάλι δολίως τη δεύτερη φορά χρησιμοποίησε το πλαστό πτυχίο προκειμένου να μεταχθεί επιδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό την επανειλημμένη πρόθεσή του καθώς και τη γενικότερη εγκληματική του διάθεση.

Σύμφωνα δε με τα ανωτέρω, προέκυψαν σοβαρές ενδείξεις ενοχής σε βάρος του κατηγορουμένου Ε.Κ., για τις αξιόποινες πράξεις: α) της πλαστογραφίας με χρήση κατ' εξακολούθηση με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον, το συνολικό δε όφελος και η αντίστοιχη συνολική ζημία υπερβαίνει το ποσό των 120.000 ευρώ, η οποία στρέφεται σε βάρος ΟΤΑ και επιτεύχθηκε όφελος με αντίστοιχη προξενηθείσα ζημία άνω των

εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, και β) της απάτης κατ' εξακολούθηση της οποίας το περιουσιακό όφελος και η προξενηθείσα ζημία υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 120.000 ευρώ, η οποία στρέφεται σε βάρος ΟΤΑ και επιτεύχθηκε όφελος με αντίστοιχη προξενηθείσα ζημία άνω των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, πράξεις που προβλέπονται και τιμωρούνται από τις διατάξεις των άρθρων 1, 12, 16, 17, 18, 26 παρ. 1α', 27 παρ. 1, 51, 52, 59, 63, 65, 79, 94, 98, 216 παρ. 1-3 περ. α', 386 παρ. 1 και 3 περ. β' του ΠΚ σε συνδ. με άρθρο 1 παρ. 1 Ν 1608/1950, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 36 παρ. 1 Ν 2172/1993 και 24 παρ. 3 Ν 2298/1995, τροποποιήθηκε δε ως προς το ποσό με το άρθρο 4 παρ. 3 εδ. α' Ν 2408/1996 σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παρ. 7 Ν 2943/2001, κατά τον ορθό χρόνο και δη σε στις 10.12.2003 και 4.7.2012, ικανές να στηρίξουν την κατηγορία στο ακροατήριο, οπότε πρέπει συνακόλουθα αυτός, σύμφωνα με τα άρθρα 309 παρ. 1ε', 313 και 316 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, να παραπεμφθεί για να δικαστεί για τις ως άνω πράξεις στο ακροατήριο του Τριμελούς Εφετείου (Κακουρηγημάτων) Θεσσαλονίκης, που είναι καθ' ύλη και κατά τόπο αρμόδιο σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 περ. ε' και 111 παρ. 1 εδ. β' του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθώς και με τις διατάξεις των άρθρων 119 παρ. 1 και 122 παρ. 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

[...]

Συμβεφ. Πατρ 146/2016

Πρόεδρος: Κ. Πανά

Μέλη: Β. Γιαννάκου, Χ. Ζυγούρη (Εισηγήτρια)

Εισαγγελέας: Γ. Μπισμπίκης, Αντεισαγγελέας

Διατάξεις: άρθρα 216 [παρ. 1, 3α'], 217, 263Α, 386 [παρ. 1, 3β'] ΠΚ, 1 [παρ. 1] Ν 1608/1950, 8 [παρ. 1], 22 [παρ. 6] Ν 1599/1986, 308 ΚΠΔ

Απάτη κακουρηγηματική σε βάρος του Δημοσίου, Πλαστογραφία κακουρηγηματική, Προσκόμιση πλαστού πτυχίου για πρόσληψη στο Δημόσιο, Πλαστογραφία πιστοποιητικού, Ψευδής υπεύθυνη δήλωση

Παραπέμπεται ο κατηγορούμενος να δικασθεί για κακουρηγηματική απάτη σε βάρος δημοτικής περιουσίας, κακουρηγηματική πλαστογραφία μετά χρήσεως σε βάρος δημοτικής περιουσίας και ψευδή υπεύθυνη δήλωση. Ο ισχυρισμός του κατηγορουμένου ότι τέλεσε το αδίκημα του άρθρου 217 ΠΚ (πλαστογραφία πιστοποιητικού) απορρίπτεται ως αβάσιμος, διότι με τον πλαστό τίτλο ο κατηγορούμενος δεν αποσκοπούσε στην άμεση συντήρηση, κίνηση ή κοινωνική του πρόοδο, ώστε να τύχει εφαρμογής το ανωτέρω άρθρο και η πράξη της πλαστογραφίας να έχει πλημμεληματικό χαρακτήρα, αφού αφενός μεν εξακολούθησε για μακρό χρονικό διάστημα να διατηρεί τη θέση του παγιώνοντας έτσι την επαγγελματική του ταυτότητα, αφετέρου δε από την πράξη του αυτή προκάλεσε ευθέως βλάβη στους λοιπούς συνυποψηφίους του με νόμιμα προσόντα, που θα είχαν δικαίωμα διορισμού εάν διαπιστωνόταν η πλαστότητα του πτυχίου του. Ο ισχυρισμός, άλλωστε, του κατηγορουμένου

ότι μετά το Ν 4152/2013 θα είχε δικαίωμα να λάβει άδεια λογιστή-φοροτεχνικού Α΄ τάξης δεν ασκεί επιρροή στην υπόθεση, διότι οι προϋποθέσεις νόμιμου διορισμού κρίνονται με βάση τα κατατεθέντα έγγραφα και το ισχύον νομοθετικό καθεστώς κατά την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας κατάθεσης της σχετικής αίτησης και δεν χωρεί αναδρομική νομιμοποίηση διορισμού που πραγματοποιήθηκε με βάση μη αληθινά και πλαστά στοιχεία. Ούτε τίθεται θέμα παραγραφής των πράξεων του κατηγορουμένου, διότι πρόκειται για κακουργήματα, αφού ο ποινικός χαρακτήρας αυτών προσδιορίζεται με βάση τη συνολική περιουσιακή βλάβη του οικείου ΟΤΑ και το συνολικό περιουσιακό όφελος του κατηγορουμένου. Τέλος, και μεν δεν υπάρχει βλάβη όταν η ζημία που προκλήθηκε από τη συμπεριφορά του δράστη ισοσταθμίζεται πλήρως με ισάξια αντιπαροχή στον παθόντα, πλην όμως αυτό προϋποθέτει ότι η αντιπαροχή είναι νόμιμη. Επομένως, ο ισχυρισμός του κατηγορουμένου ότι ο Δήμος δεν υπέστη από τις επίδικες πράξεις του περιουσιακή ζημία, διότι η φερόμενη ως τέτοια αντισταθμίστηκε πλήρως από την ισάξια αντιπαροχή των υπηρεσιών του είναι αβάσιμος, διότι και μεν ο κατηγορούμενος είχε την εμπειρία και τις ικανότητες να ανταπεξέλθει στα καθήκοντά του, πλην όμως στερούνταν το απαιτούμενο, κατά τους όρους της προκήρυξης, τυπικό προσόν του τίτλου σπουδών και, έτσι, ο διορισμός του δεν είναι νόμιμος. Επιπροσθέτως, δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι με την πράξη του αυτή ο κατηγορούμενος έβλαψε και τους άλλους συνυποψηφίους του, οι οποίοι αποκλείστηκαν, ενώ είχαν περισσότερα τυπικά προσόντα από αυτόν, γεγονός που δεν ελήφθη υπόψη λόγω προσκόμισης του πλαστού πτυχίου.

Η μη γενομένη δεκτή εισαγγελική πρόταση έχει ως εξής:

Κατά τη διάταξη του άρθρου 308 παρ. 1 εδ. γ΄ και δ΄ ΚΠΔ, όπως η παρ. 1 αντικ. με άρθρο 15 του Ν 3904/2010, στα εγκλήματα που προβλέπονται από το άρθρο 1 του Ν 1608/1950, η περάτωση της κύριας ανάκρισης κηρύσσεται από το Συμβούλιο των Εφετών. Για το σκοπό αυτό η δικογραφία διαβιβάζεται αμέσως μετά την τελευταία ανακριτική πράξη στον Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος, αν κρίνει ότι η ανάκριση δεν χρειάζεται συμπλήρωση, την εισάγει με πρότασή του στο Συμβούλιο Εφετών, που αποφαινεται αμετακλήτως ακόμη και για τα συναφή πλημμελήματα και κακουργήματα, ανεξαρτήτως της βαρύτητας των τελευταίων ή εάν γι΄ αυτά προβλέπεται διαφορετικός τρόπος περάτωσης της κύριας ανάκρισης και όταν από την έρευνα της ουσίας της υπόθεσης κρίνει ότι δεν θεμελιώνεται προβλεπόμενο από το άρθρο 1 του Ν 1608/1950 έγκλημα. Από τη διάταξη αυτή, η οποία αποσκοπεί στην ταχεία εισαγωγή των σχετικών υποθέσεων προς συζήτηση στο ακροατήριο και τη δικαστική εκκαθάριση των προβλεπομένων στο Ν 1608/1950 εγκλημάτων (ΑΠ Ολ 390/1992 ΠοινΧρ ΜΒ΄, 522, ΑΠ 1186/2007 ΠοινΧρ ΝΗ΄, 410, ΑΠ 1384/2006 ΠοινΧρ ΝΖ΄, 619), προκύπτει ότι, ιδρύεται υλική αρμοδιότητα του Συμβουλίου Εφετών προς περάτωση της κύριας ανάκρισης, αποφαινομένου τούτου αμετακλήτως σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, σε κάθε περίπτωση που ασκήθηκε ποινική δίωξη και ενεργήθηκε ανάκριση για πράξη που προβλέπεται από το άρθρο 1 του Ν 1608/1950 και ο Εισαγγελέας Εφετών, εφόσον ασκήθηκε ποινική δίωξη για πράξη που εμπίπτει στον άνω νόμο, μετά την τυπική περάτωση της κύριας ανάκρισης, είναι υποχρεωμένος, εάν κρίνει ότι η ανάκριση δεν χρειάζεται συμπλή-

ρωση, να απευθυνθεί προς το Συμβούλιο Εφετών, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο για την ουσιαστική περάτωση της ανάκρισης σε κάθε περίπτωση, υφισταμένης δηλαδή αρμοδιότητας τούτου, και όταν, κατά την έρευνα της ουσίας της υπόθεσης, κρίνει ότι δεν θεμελιώνεται προβλεπόμενο από το άρθρο 1 του Ν 1608/1950 έγκλημα, αλλά άλλο έγκλημα, υπαγόμενο στις κοινές ποινικές διατάξεις, όπως, όταν κριθεί, ότι η αξιόποινη πράξη δεν στρέφεται κατά του Δημοσίου ή των άλλων νομικών προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 1, οπότε, σ΄ αυτή την περίπτωση, οφείλει, αφού δώσει, με βάση τα περιστατικά που κατά την κυριαρχική του εκτίμηση προέκυψαν, τον ορθό νομικό χαρακτηρισμό της πράξης, να παραπέμψει στο αρμόδιο δικαστήριο τον κατηγορούμενο, για να δικαστεί για την πράξη αυτή, όπως ορθά αυτή χαρακτηρίστηκε από τούτο (Συμβούλιο Εφετών), το σχετικό δε βούλευμά του δεν υπόκειται σε αναίρεση (ΑΠ 541/2008, αδημ., ΑΠ 1186/2007 ΠοινΧρ ΝΗ΄, 410, ΑΠ 1384/2006 ΠοινΧρ ΝΖ΄, 619, ΤρΕφΚακΑθ 2278/2008 ΠοινΧρ ΝΗ΄, 1002, ΣυμβΕφαΘ 1205/2009, αδημ.).

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν 1608/1950, όπως τροποποιηθείσα και συμπληρωθείσα, κατά τα αναφερόμενα ανωτέρω, ισχύει σήμερα και ίσχυε και κατά τους χρόνους που φέρεται ότι ενήργησε ο κατηγορούμενος, στον ένοχο των αδικημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 216, 218, 235, 236, 237, 242, 256, 258, 372, 375 και 386 του Ποινικού Κώδικα, εφόσον αυτά στρέφονται κατά του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή κατ΄ άλλου νομικού προσώπου από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 263Α του Ποινικού Κώδικα και το όφελος που πέτυχε ή επιδίωξε ο δράστης ή η ζημία που προξενήθηκε ή οπωσδήποτε απειλήθηκε στο Δημόσιο ή στα πιο πάνω νομικά πρόσωπα υπερβαίνει το ποσό των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) δραχμών (ήδη 150.000 ευρώ), επιβάλλεται η ποινή της κάθειρξης, και αν συντρέχουν ιδιαίζόντως επιβαρυντικές περιστάσεις, ιδίως αν ο ένοχος εξακολούθησε επί μακρό χρόνο την εκτέλεση του εγκλήματος ή το αντικείμενό του είναι ιδιαίτερος μεγάλης αξίας, επιβάλλεται η ποινή της ισόβιας κάθειρξης. Από την άνω διάταξη προκύπτει, ότι ο νόμος 1608, δεν καθιερώνει αυτοτελώς το αξιόποινο, ούτε μεταβάλλει τους όρους και τα στοιχεία των αναφερομένων στο άρθρο 1 αυτού εγκλημάτων, αλλά απλώς επαυξάνει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την ποινή (βλ. τον χαρακτηριστικό τίτλο του: «Περί αυξήσεως των ποινών των προβλεπομένων διά τους καταχραστάς του Δημοσίου») και καθιστά την πράξη κακούργημα. Δηλαδή ο νόμος (1608/1950) δεν διαπλάσσει νέα εγκλήματα, αφού είναι τα αυτά εγκλήματα του ΠΚ, απλώς σε διακεκριμένη μορφή (βλ. ΑΠ Ολ 3/2008 ΠοινΧρ ΝΗ΄, 404, ΑΠ 222/2008 ΠοινΧρ ΝΘ΄, 43, ΑΠ 298/2008, αδημ.). Εξ άλλου, από τη διάταξη του άρθρου 386 παρ. 1 ΠΚ προκύπτει, ότι για τη στοιχειοθέτηση του υπαλλακτικώς μικτού εγκλήματος της απάτης απαιτούνται: α) σκοπός του δράστη να περιποιήσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, όχι δε πραγμάτωση του οφέλους αυτού, β) η εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή η αθέμιτη απόκρυψη ή παρασιώπηση αληθινών, από την οποία, ως παραγωγό αιτία, παραπλανάται κάποιος και πείθεται να προβεί σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή και γ) βλάβη ξένης, κατά το αστικό δίκαιο, περιουσίας, η οποία να τελεί σε αιτιώδη σύνδεσμο με τις παραπλανητικές ενέργειες και παραλείψεις του δράστη, χωρίς να απαιτείται αυτότητα παραπλανηθέντος και ζημιωθέντος (ΑΠ 471/2008 ΠοινΧρ ΝΘ΄, 153, ΑΠ 407/2008 ΠοινΧρ ΝΘ΄, 139, ΑΠ 211/2008 ΠοινΧρ ΝΘ΄, 38, ΑΠ 1636/2006 ΠοινΧρ ΝΖ΄.

734, ΑΠ 1394/2006 ΠοινΧρ ΝΖ', 621, ΑΠ 1167/2006 ΠοινΧρ ΝΖ', 428, ΑΠ 2203/2006 ΠοινΧρ ΝΖ', 209). Υποκειμενικώς απαιτείται ο δράστης να γνωρίζει τα ουσιαστικά περιστατικά της πράξης αυτής, δηλαδή τα ανωτέρω στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος και να θέλει να τα παραγάγει. Η απάτη προσλαμβάνει κακουργηματικό χαρακτήρα και ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών αν, μεταξύ άλλων περιπτώσεων, το περιουσιακό όφελος ή η προξενηθείσα ζημία υπερβαίνει το ποσό των 73.000 ευρώ και ήδη των 120.000 ευρώ (παρ. 3 άρθρου 386 ΠΚ).

Περαιτέρω, για τη στοιχειοθέτηση της πλαστογραφίας, κατ' άρθρο 216 παρ. 1 ΠΚ, που αποβλέπει στην προστασία της ασφάλειας και της ακεραιότητας των εγγράφων συναλλαγών, απαιτείται αντικειμενικά είτε η εξ υπαρχής κατάρτιση εγγράφου (κατασκευή) από τον αυτουργό, που το εμφανίζει ότι καταρτίστηκε από άλλον ή η νόθευση γνήσιου εγγράφου, δηλαδή η αλλοίωση της εννοίας του περιεχομένου του, η οποία μπορεί να γίνει με την προσθήκη ή εξάλειψη ή και με τα δύο, λέξεων, αριθμών ή σημείων, για την υποκειμενική δε θεμελίωσή του, απαιτείται δόλος, που περιλαμβάνει τη γνώση, έστω και με την έννοια της αμφιβολίας, των πραγματικών περιστατικών που απαρτίζουν την πράξη και τη θέληση ή αποδοχή πραγματώσεως των περιστατικών αυτών και επί πλέον το σκοπό του δράστη (υπερχειλή δόλο), ηθελημένη ενέργεια να παραπλανήσει με τη χρήση του πλαστού ή νοθευμένου εγγράφου άλλον για γεγονός που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες, οι οποίες αναφέρονται στην παραγωγή, διατήρηση, μεταβολή, μεταβίβαση ή κατάργηση δικαιώματος ή έννομης σχέσης δημόσιας ή ιδιωτικής φύσης, ενώ είναι αδιάφορο αν η παραπλάνηση και ο σκοπός αυτός επιτεύχθηκε. Ειδικότερα ως κατάρτιση πλαστού νοείται η από την αρχή σύνθεση εγγράφου, που δεν υπήρχε προηγουμένως, από τον δράστη, που με την πράξη του αυτή εμφανίζει το έγγραφο ως προερχόμενο από άλλο πρόσωπο, το οποίο μπορεί να είναι και φανταστικό, ανύπαρκτο ή πεθαιμένο, αρκεί από το περιεχόμενο του εγγράφου να προκύπτει το πρόσωπο του φερόμενου ως εκδότη του, είτε άμεσα, είτε έμμεσα βάσει του νόμου, της συνήθειας ή της συμφωνίας των μερών, και ως χρήση του νοείται το να καταστήσει ο δράστης αυτό προσιτό σε τρίτον του οποίου σκοπεύεται η παραπλάνηση (ΑΠ Ολ 3/2008 ΠοινΧρ ΝΗ', 404, 35/2008(Σ) ΠοινΧρ ΝΗ', 835, 2247/2008(Σ) ΠραξολογΠΔ 2008, 764, 1306/2010 ΠραξολογΠΔ 2010, 396, 1141/2011 ΠοινΧρ ΕΒ', 421, 1712/2011(Σ) ΠοινΧρ ΕΒ', 515, 172/2012 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, 1380/2012 ΠοινΧρ ΕΓ', 465, 652/2013 ΠοινΧρ 2014, 113, 738/2013 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, 64/2014 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, 128/2015 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ). Περαιτέρω για τη θεμελίωση της, κατ' άρθρο 216 παρ. 3α-1 ΠΚ, κακουργηματικής λόγω ποσού (άνω των 120.000 ευρώ, με το άρθρο 25 παρ. 1β' Ν 4055/2012) πλαστογραφίας που στοιχειοθετείται, εφόσον σκοπεύεται ή επέρχεται σε τρίτον περιουσιακή βλάβη ή όφελος με την τέλεση της πλαστογραφίας, δεν είναι αναγκαίο η περιουσιακή μετακίνηση να είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πλαστογραφία, με την έννοια ότι θα πρέπει να επέρχεται ευθέως και αμέσως διά μόνης της υλικής πράξης της κατάρτισης ή νόθευσης εγγράφου. Αρκεί ότι το όφελος ή η περιουσιακή ζημία έχουν ενταχθεί στον επιδιωκόμενο σκοπό και στο εν γένει με την πλαστογραφία παραπλανητικό σχέδιο του δράστη και με την κατάρτιση του πλαστού εγγράφου διαμορφώνονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για να υπάρξει στη συνέχεια η δυνατότητα, έστω και με την παρεμβολή άλλων ενεργειών του δράστη, χρονικώς επομένων της καταρτίσεως του πλαστού εγγράφου, να επέλθει το σκοπηθέν όφελος ή η πε-

ριουσιακή ζημία. Οι τυχόν επιπρόσθετες και επόμενες ενέργειες του δράστη δεν αναιρούν το πρόσφορο της πλαστογραφίας να επιφέρει το περιουσιακό όφελος ή την περιουσιακή ζημία, την οποία επιδιώκει ο δράστης, αφού, κατά την έννοια της ερμηνευομένης διατάξεως, για τη θεμελίωση του αξιοποιήσιμου ο νόμος απέβλεπε όχι στην αμεσότητα της ενέργειας του δράστη σε σχέση με το αποτέλεσμα της περιουσιακής βλάβης ή του οφέλους, αλλά στην αμεσότητα του κινδύνου, τον οποίο έχει αυτή καθ' εαυτή η υλική πράξη της πλαστογραφίας, έστω και αν πρέπει να ακολουθήσει ενδεχομένως και περαιτέρω ενέργεια αυτού, η οποία ουσιαστικώς ενεργοποιεί τον κίνδυνο της επελεύσεως του οφέλους ή της βλάβης. Σχετικά, τέλος, συνηγορεί και το γεγονός ότι στην πλαστογραφία με οποιαδήποτε μορφή (κατάρτιση πλαστού ή νόθευση γνήσιου εγγράφου) η διαβάθμιση του αξιοποιήσιμου της διαπλάσσεται στο νόμο ως έγκλημα σκοπού και με αυτήν, διαμέσου της συστηματικής ένταξής της στο κεφάλαιο του ΠΚ που περιέχει τα εγκλήματα περί τα υπονήματα, σκοπεύεται η ασφάλεια και η ακεραιότητα των εγγράφων συναλλαγών και όχι των περιουσιακών δικαίων. Ως περιουσιακό όφελος νοείται η βελτίωση της περιουσιακής κατάστασης του δράστη ή άλλου υπέρ του οποίου ενεργεί, η οποία επέρχεται με την αύξηση της οικονομικής αξίας της περιουσίας του ωφελομένου ή προσπόριση άλλων ωφελημάτων οικονομικού χαρακτήρα ή με την αποσόβηση της μειώσεως της περιουσίας του με βλάβη άλλου, η οποία από μόνη της αρκεί για τη θεμελίωση της πλαστογραφίας, αν το όφελος ή η βλάβη υπερβαίνουν τα 120.000 ευρώ ή τα 150.000 ευρώ σε περίπτωση εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 Ν 1608/1950. Αμέσως ζημιούμενος από το έγκλημα της πλαστογραφίας δεν είναι μόνο εκείνος του οποίου πλαστογραφήθηκε η υπογραφή ή νοθεύτηκε το έγγραφο του οποίου είναι εκδότης, αλλά και όποιος ζημιώνεται αμέσως από τη χρήση του (ΑΠ 1034/2007 ΠοινΧρ ΝΖ', 694, 3/2008 (Ολομ) ΠοινΧρ ΝΖ 404, 2247/2008(Σ) ΠοινΧρ ΝΘ', 128, 1913/2010(Σ) ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, 2075/2010 ΠραξολογΠΔ 2011 78, 461/2011 ΠοινΧρ ΕΒ', 102, 817/2011 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, 1627/2011(Σ) ΠοινΔικ 2013 488, 1712/2011(Σ) ΠοινΧρ ΕΒ', 515, 131/2013 ΠοινΧρ ΕΔ', 185, 303/2013 ΠοινΧρ ΕΔ', 30, 41/2014 ΠοινΧρ ΕΕ', 129). Εξάλλου για τη θεμελίωση του εγκλήματος της χρήσης πλαστού εγγράφου απαιτείται αντικειμενικά ενέργεια του δράστη με την οποία αυτός επιτυχάνει να καταστήσει το πλαστό ή νοθευμένο έγγραφο προσιτό σε τρίτον, του οποίου και επιδιώκει την παραπλάνηση και υποκειμενικά δόλος, που συνίσταται στο ηθελημένο της ενέργειας αυτής του δράστη και στη γνώση του ότι το χρησιμοποιηθέν έγγραφο είναι πλαστό ή νοθευμένο, καθώς και σκοπός του υπαίτιου να παραπλανήσει με τη χρήση του εγγράφου αυτού άλλον για γεγονός που έχει έννομες συνέπειες, ασχέτως αν επιτεύχθηκε ή όχι η παραπλάνηση (ΑΠ 415/2007 ΠοινΧρ ΝΗ', 66, 1541/2007 ΠραξολογΠΔ 2007, 674, 1536/2008 ΠραξολογΠΔ 2009, 138, 269/2010 ΠραξολογΠΔ 2010, 399, 2041/2010 ΠραξολογΠΔ 2011, 73, 172/2012 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, 393/2013 ΠοινΧρ ΕΔ', 375).

Τέλος, με την καθιέρωση της υπεύθυνης δήλωσης των πολιτών προς τις αρχές με τον Ν 1599/1986 επιδιώκεται: α) η απλούστευση της διαδικασίας απόδειξης από τους πολίτες γεγονότων που μπορεί να έχουν έννομες συνέπειες, β) η αποφυγή της συλλογής για τον σκοπό αυτό μεγάλου αριθμού εγγράφων και πιστοποιητικών για απλά και αυταπόδεικτα γεγονότα και γ) η επιτάχυνση των συναλλαγών και η σύντομη επίλυση των εκκρεμών αιτημάτων. Κατά τη σαφή έννοια των διατάξεων των άρθρων 8 και 22 του Ν 1599/1986

για τη θεμελίωση της αντικειμενικής υπόστασης του πιο πάνω εγκλήματος, είτε ως πλημμελήματος είτε ως κακούργηματος, απαιτείται: 1) δήλωση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή άρνηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων, τα οποία δεν αποδεικνύονται με το δελτίο ταυτότητας ή το διαβατήριο (όχι δε μόνο γεγονότων που αφορούν προσωπικά στοιχεία του δηλούντος), 2) η δήλωση αυτή να έχει συνταχθεί επί του προβλεπόμενου ειδικού χαρτιού και 3) η ψευδής έγγραφη υπεύθυνη δήλωση να απευθύνεται, δηλαδή να υποβάλλεται, σε αρχή ή υπηρεσία του δημόσιου τομέα, για την υποκειμενική δε θεμελίωσή του, γνώση με την έννοια της βεβαιότητας (πλήρης γνώση - επίγνωση) των πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος και τη θέληση τελέσεως της πράξεως, η οποία φέρει στην πραγμάτωση της αντικειμενικής υποστάσεως αυτού. Ως αρχή νοείται το όργανο του Κράτους, το οποίο ασκεί, κατ' ιδίαν αυτού ελεύθερη κρίση, σε ορισμένο κύκλο κρατική εξουσία, προβλεπόμενη από τους οργανικούς αυτούς νόμους προς διοίκηση του (ΑΠ 1583/1994 ΠοινΧρ ΜΔ', 1371, 754/98(Σ) ΠοινΧρ ΜΘ', 338, 1757/2001 ΠοινΔικ 2002, 332, 1688/2002 ΠραξολογΠΔ 2002, 582, 1242/2005(Σ) ΠοινΧρ ΝΣΤ', 220, 887/2008 ΠοινΔικ 2008, 1414, 110/2013 ΠοινΧρ ΞΓ', 511, 550/2014 ΠοινΧρ ΞΕ', 192). Το περιεχόμενο των δηλώσεων αυτών πρέπει να αναφέρεται σε γεγονόσ που αφορά τον συντάκτη της υπεύθυνης δήλωσης και όχι τρίτο πρόσωπο (ΑΠ 610/1986 ΑρΧΝ 38, 362, 314/89 ΠοινΧρ ΛΘ', 887, 1886/1989 ΠοινΧρ Μ', 888, 517/1993 ΠοινΧρ ΜΓ', 293, ΑΠ 1070/1996 ΝοΒ 45, 488, 754/98(Σ) ΠοινΧρ ΜΘ', 338, 419/1999 ΠοινΧρ Ν', 42, Ν. Ανδρουλάκης, ΠοινΧρ ΚΘ', 833 επ., Λ. Μαργαρίτης, Τα εγκλήματα περί την απονομή της δικαιοσύνης, σελ. 99-100).

Από το αποδεικτικό υλικό της δικογραφίας και συγκεκριμένα από τις καταθέσεις των μαρτύρων, τα έγγραφα και την απολογία του κατηγορουμένου προέκυψαν τα παρακάτω:

Ο κατηγορούμενος, προκειμένου να διορισθεί σε κενή οργανική θέση κλάδου ΤΕ17 οικονομικού- λογιστικού του Δήμου ..., η οποία είχε προκηρυχθεί από τον ΑΣΕΠ με την αριθ. 7/5Κ/2003 (ΦΕΚ 123/6.6.2003) απόφαση αυτού μαζί με άλλες 463 οργανικές θέσεις του κλάδου αυτού, κατήρτισε εξ υπαρχής πλαστό πτυχίο και συγκεκριμένα ακριβές φωτοαντίγραφο του με αριθ. .../8.10.1990 πτυχίου λογιστικής του ΤΕΙ Μεσολογγίου, ώστε να εμφανίζεται ότι δήθεν είναι πτυχιούχος του τμήματος αυτού, το οποίο προσκόμισε την 6.9.2004 στην αρμόδια επιτροπή του ΑΣΕΠ, ενώπιον της οποίας κατατίθεντο τα απαιτούμενα εκ του νόμου και αναγραφόμενα στην ανωτέρω προκήρυξη δικαιολογητικά. Με αυτό το πτυχίο πέτυχε να καταταγεί σε πίνακα υποψηφίων για διορισμό για τις προκηρυχθείσες από τον ΑΣΕΠ ως άνω θέσεις. Ακολούθως ο πίνακας αυτός κυρώθηκε με την αριθ. .../27.7.2004 απόφαση του ΑΣΕΠ, η οποία δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως και στη συνέχεια εκδόθηκε η αριθ. .../7.9.2004 απόφαση του διορισμού του στην προαναφερομένη κενή οργανική θέση του Δήμου ... Έκτοτε ο κατηγορούμενος απασχολείται σε λογιστική υπηρεσία του Δήμου ... έως και το έτος 2010, οπότε επήλθε συνένωση του Δήμου αυτού με τον Δήμο Πατρέων δυνάμει του Ν 3852/2010 και αυτός τοποθετήθηκε πλέον στη διεύθυνση οικονομικών υπηρεσιών του Δήμου Πατρέων, όπου απασχολήθηκε μέχρι την 17.3.2014. Εν τω μεταξύ όμως η υπηρεσία του, εφαρμόζοντας εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης αναφορικά με τον έλεγχο της γνησιότητας των πτυχίων και άλλων πιστοποιητικών των υπαγομένων σ' αυτό υπαλλήλων, απέστειλε το πτυχίο του κατηγορουμένου στο ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδος, το οποίο με το αριθ. .../25.2.2014 έγγραφό του γνώρισε στην ανωτέρω υπηρεσία του Δήμου Πατρέων, ότι ο κατηγορούμενος δεν υπήρξε ποτέ φοιτητής στο τμήμα λογιστικής του πρώην ΤΕΙ Μεσολογγίου. Σε συνέχεια δε του ελέγχου αυτού η υπηρεσία του ανέτρεξε στον τρόπο διορισμού του στον τώως Δήμο ... Πατρέων, οπότε διαπιστώθηκε ότι ο κατηγορούμενος είχε καταταγεί

στον πίνακα διοριστέων έχοντας καταθέσει υπεύθυνη δήλωση ότι ήταν δήθεν κάτοχος πτυχίου λογιστικής του ανωτέρω ΤΕΙ, το οποίο και προσκόμισε. Μετά τη διαπίστωση της πλαστότητας του πτυχίου του κατηγορουμένου δυνάμει του οποίου διορίστηκε στον Δήμο ... Πατρέων, ο Δήμος Πατρέων προέβη στην ανάκληση του διορισμού του με την αριθ. .../17.3.2014 απόφασή του, οπότε ο κατηγορούμενος απεχώρησε από την υπηρεσία και διακόπηκε η μισθοδοσία του, η δε υπόθεσή του εστάλη στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Πατρέων προκειμένου να ερευνηθεί η ποινική της διάσταση. Πράγματι στα πλαίσια της ποινικής έρευνας διαπιστώθηκαν τα ανωτέρω, οπότε ασκήθηκε σε βάρος του ποινική δίωξη για τα προαναφερόμενα εγκλήματα σε βαθμό κακούργηματος, καθώς υπολογίστηκε ότι δυνάμει της ανωτέρω αξιόποινης συμπεριφοράς του, παραπλάνησε τον ΑΣΕΠ, ότι έχει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για να καταλάβει κενή οργανική θέση λογιστού στον Δήμο ... Πατρέων. Ως δε εκ της απασχολήσεώς του ως υπαλλήλου τόσο στον Δήμο ... όσο και στο Δήμο Πατρέων στη συνέχεια χωρίς τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του έχοντας φοιτήσει σε τμήμα λογιστικής του ΤΕΙ, υπολογίστηκε ότι έβλαψε την περιουσία των προαναφερομένων Δήμων κατά το ποσόν των 179.494,86 ευρώ από τους μισθούς που έλαβε κατά το χρονικό διάστημα από την 17.9.2004 έως την 30.4.2014.

Ο κατηγορούμενος αρνήθηκε τις κατηγορίες αυτές με την απολογία του στον Ανακριτή. Ειδικότερα, και όσον αφορά στην κατηγορία της κατάρτισης εκ μέρους του του ανωτέρω πλαστού πτυχίου και ακολούθως της χρήσης αυτού ισχυρίστηκε ότι η συγκεκριμένη αξιόποινη πράξη, που του αποδίδεται σε βαθμό κακούργηματος, στην πραγματικότητα συνιστά το σε βαθμό πλημμελήματος έγκλημα, που τυποποιείται στη διάταξη του άρθρου 217 ΠΚ και ως τέτοιο έχει υποκύψει ήδη στην πενταετή παραγραφή. Τούτο, διότι το ανωτέρω πτυχίο καταρτίστηκε αποκλειστικά για να διευκολύνει τη συντήρησή του, διότι, μετά από δέκα χρόνια εργασίας του ως λογιστή στον ιδιωτικό τομέα και την απόλυσή του από την τελευταία εργασία του στη βιοτεχνία «...», αντιμετώπιζε το φάσμα της ανεργίας και βεβαίως πρόβλημα επιβίωσης τόσο ο ίδιος όσο και η σύζυγός του. Συνεπώς μοναδικό κινούν αίτιο της πράξης του αυτής ήταν η διευκόλυνση της άμεσης συντήρησής του κι όχι αυτής της παραπλάνησεως του ΑΣΕΠ. Τούτο ενισχύεται, όπως περαιτέρω εκθέτει, από το γεγονός ότι το πτυχίο, που ο ίδιος κατείχε, είναι και αυτό οικονομικής κατευθύνσεως, αφού ο ίδιος είναι πτυχιούχος της Σχολής Διοικήσεως και Οικονομίας του Τμήματος Στελεχών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Εκμεταλλεύσεων του ΤΕΙ Μεσολογγίου και επιπλέον και πτυχιούχος από το τμήμα λογιστών της ιδιωτικής σχολής «...». Περαιτέρω, και αναφορικά με το έτερο ποινικό αδίκημα της απάτης σε βάρος της δημοτικής περιουσίας, ισχυρίζεται ότι και αυτό δεν στοιχειοθετείται στην περίπτωσή του. Ειδικότερα υποστηρίζει ότι δεν επήλθε περιουσιακή ζημία τόσο σε βάρος της περιουσίας του Δήμου ... όσο και σε βάρος αυτής του Δήμου Πατρέων, διότι στον μεν Δήμο ... μέχρι την πρόσληψη αυτού το έτος 2004 για τη λογιστική υποστήριξη της υπηρεσίας ο Δήμος απασχολούσε ιδιώτη λογιστή με ανάλογο κόστος. Μετά όμως από τον διορισμό του στον Δήμο αυτόν ο ίδιος ανέλαβε την οργάνωση της λογιστικής υπηρεσίας και απάλλαξε τον Δήμο από το κόστος αυτό. Στη συνέχεια δε, μετά δηλαδή τη συνένωση των Δήμων, οπότε συνέχισε την εργασία του στον Δήμο Πατρέων, απασχολήθηκε στην Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών του Δήμου αυτού, όπου διακρίθηκε για την ποιοτική παροχή των υπηρεσιών του εργαζόμενος με ευσυνειδησία και επαγγελματική επάρκεια. Συνεπώς παρέχοντας τις υπηρεσίες του δεν έβλαψε την περιουσία των Δήμων, αφού νομίμως αμειβόταν γι' αυτές, για τις οποίες άλλως ο Δήμος θα υποχρεωνόταν να προσλάβει άλλον υπάλληλο στη θέση του. Η εξέταση τώρα των ανωτέρω υπερασπιστικών

ισχυρισμών του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων, που τυποποιούν τα αποδιδόμενα σ' αυτόν ως ανωτέρω ποινικά αδικήματα, αποτελούν την επιβεβλημένη διάσταση της δικανικής μας ενασχόλησης. Ειδικότερα, είναι ορθό, κατ' αρχήν, ότι η τέλεση του εγκλήματος του άρθρου 217 ΠΚ προϋποθέτει αντικειμενικά να υπάρχει κατάρτιση ή νόθευση πιστοποιητικού, όπως τέτοιο είναι και το πτυχίο που κατάρτισε στην προκειμένη υπόθεση ο κατηγορούμενος, και υποκειμενικά να συντρέχει σκοπός διευκόλυνσης της πρόδου αυτού (βλ. σχετ. *Χ. Μυλωνόπουλο*, Ποινικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, Τα εγκλήματα σχετικά με τα υπομνήματα, σελ. 135 επ.). Όμως εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 216 ΠΚ και όχι αυτή του άρθρου 217 ΠΚ, όταν από την πλαστογραφία βλάπτεται άλλος ευθέως στις έννομες σχέσεις του, όπως στην προκειμένη περίπτωση άλλος συνυποψήφιος του ή το συμφέρον της δημόσιας υπηρεσίας να μην προσλάβει υπάλληλο μειωμένων τυπικών και ουσιαστικών προσόντων (βλ. σχετ. για το πότε εφαρμόζεται το άρθρο 216 του ΠΚ και όχι το άρθρο 217 ΠΚ σε ΑΠ 1316/2001 Πλογ 2001, 1819 και Α. *Χαραλαμπίκη*, Ποιν. Κώδικας, Κατ' άρθρο ερμηνεία, τομ. 1ο, σελ. 109 επ.). Περαιτέρω, όσον αφορά στη στοιχειοθέτηση των εγκλημάτων της πλαστογραφίας, της απάτης και της ψευδούς υπεύθυνης δήλωσης στην κακούργηματική τους μορφή θα πρέπει να ληφθούν τα παρακάτω ενόψει των ισχυρισμών του κατηγορουμένου ότι για τους λόγους, που αυτός αναλυτικά ανωτέρω εξέθεσε, δεν μπορούν στην περίπτωση του να θεωρηθεί ότι έχουν τελεσθεί από πλευράς του, διότι δεν έβλαψε τη δημοτική περιουσία, αφού ελάμβανε τους μισθούς του για παρεχόμενη από αυτόν εργασία στον τομέα, για τον οποίο προσελήφθη και με την επάρκεια που θα απαιτούσε η υπηρεσία του από έναν πτυχιούχο λογιστικού τμήματος των ΤΕΙ. Πραγματικά, από τις εκθέσεις αξιολόγησης των ετών 2005 έως και 2010, διάστημα που εργαζόταν στον Δήμο ... Πατρών, και των ετών 2011 και 2012, κατά τα οποία παρείχε τις υπηρεσίες του στον Δήμο Πατρών, προκύπτει ότι επρόκειτο για υπάλληλο που εργαζόταν στο λογιστήριο της υπηρεσίας με άριστη επίδοση στην εργασία του, αφού η βαθμολογία του, σε όλους τους υπηρεσιακούς δείκτες που καταγράφονται στις εκθέσεις αξιολόγησης, κυμαινόταν από 9,5 έως 10. Προφανώς στην επαγγελματική του αυτή επάρκεια συνέτεινε αφενός η δεκαετής εμπειρία του σε λογιστικές εργασίες στον ιδιωτικό τομέα και το συναφούς χαρακτήρα προεκτεθέν γνήσιο πτυχίο του από το ΤΕΙ Μεσολογγίου. Υπό το πρίσμα αυτό ορθώς, κατά τη γνώμη μας υποστηρίζει ο κατηγορούμενος ότι δεν έβλαψε τη δημοτική περιουσία, αφού για να υπάρχει πράξη εξαπάτησης, όσον αφορά στο έγκλημα της απάτης, το οποίο είναι αμιγώς περιουσιακό έγκλημα, θα πρέπει η πράξη εξαπάτησης να μπορεί να επιφέρει ζημία (βλ. σχετ. *Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι*, παρατ. στο ΣυμβΠλημΘεσ 483/1991, Υπερ 1991, 905) και τέτοια δεν μπορεί να ληφθεί ότι επέφερε ο κατηγορούμενος εργαζόμενος με επαγγελματική επάρκεια για τον τομέα, για τον οποίο προσελήφθη, και άριστη γνώση του αντικειμένου του, όπως καταθέτει σχετικά η μάρτυρας, Π.Π., προϊσταμένη αυτού στο τμήμα λογιστηρίου του Δήμου Πατρών. Τα ανωτέρω βεβαίως ισχύουν και για τα εγκλήματα της πλαστογραφίας και της υπεύθυνης δήλωσης, τα οποία στη διακεκριμένη τους μορφή είναι βεβαίως περιουσιακού χαρακτήρα, εφόσον στις σχετικές διατάξεις που τα προβλέπουν ορίζεται ότι για τη στοιχειοθέτηση της επιβαρυντικής τους περίπτωσης απαιτείται το όφελος ή η βλάβη να υπερβαίνουν ορισμένο χρηματικό όριο. Έτσι το όφελος ή η βλάβη απαιτείται

να είναι υλικής μορφής μόνον και μάλιστα περιουσιακής (βλ. σχετ. σε *Χ. Μυλωνόπουλο*, ό.π., σελ. 98).

Επειδή λοιπόν, σύμφωνα με όσα προεκθέσαμε, δεν επήλθε περιουσιακή βλάβη των Δήμων, τα εγκλήματα αυτά μόνο στην πλημμεληματική τους μορφή έχουν τελεσθεί, και επειδή από τον χρόνο τέλεσής τους, που είναι ο μήνας Ιουνίου του έτους 2004 και ο μήνας Σεπτέμβριος του αυτού έτους, έχουν περάσει πλέον των πέντε ετών, τα εγκλήματα αυτά έχουν υποκύψει στην παραγραφή τους κατ' άρθρο 111 παρ. 3 ΠΚ. Κατόπιν των ανωτέρω, φρονούμε ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής σε βάρος του κατηγορουμένου για την αξιόποινη πράξη της απάτης, αλλά και των λοιπών εγκλημάτων στη διακεκριμένη τους κακούργηματική μορφή, παρά μόνο στην πλημμεληματική αυτών μορφή, θα πρέπει το Συμβούλιό σας να αποφανθεί, κατ' άρθρο 309 παρ. 1α' και 310 παρ. 1 ΚΠΔ, να μην γίνει κατηγορία εναντίον του κατηγορουμένου για την αξιόποινη πράξη της σε βαθμό κακούργηματος απάτης σε βάρος της δημοτικής περιουσίας, για δε τις πλημμεληματικού χαρακτήρα αξιόποινες πράξεις της βασικής πλαστογραφίας και της υπεύθυνης ψευδούς κατά περιεχόμενο δήλωσης, στις οποίες επιτρεπτά μεταβλήθηκε ως προς αυτές η κατηγορία, να αποφανθεί, κατ' άρθρο 309 παρ. 1β' και 310 παρ. 1 ΚΠΔ, να παύσει οριστικά η εναντίον του ποινική δίωξη λόγω παραγραφής τους. [...]

Το **Βούλευμα** έχει ως εξής:

Σε βάρος του Π.Μ., κατοίκου ..., οδός ..., που γεννήθηκε στις 29.4.1967, ασκήθηκε ποινική δίωξη για: α) Απάτη σε βάρος δημοτικής περιουσίας με ζημία αυτής άνω των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000,00) ευρώ και των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000,00) ευρώ, β) πλαστογραφία με χρήση με σκοπό πορισμού οφέλους προς βλάβην δημοτικής περιουσίας, ποσού άνω των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000,00) ευρώ και των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000,00) ευρώ και γ) ψευδή υπεύθυνη δήλωση του Ν 1599/1986 με παράνομο όφελος άνω των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000,00) ευρώ, ήτοι για παράβαση των άρθρων 1, 12, 13γ', 14, 26 παρ. 1, 27 παρ. 1, 51, 52, 94 παρ. 1, 216 παρ. 1, 3α', 263Α στοιχ. α', 386 παρ. 1, 3 εδ. β' του ΠΚ, 1 παρ. 1 του Ν 1608/1950, όπως η παρ. 1 του άρθρου 1, που είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 4 παρ. 5 Ν 1738/1987 και τροποποιηθεί με το άρθρο 2 Ν 1877/1990, αντικαταστάθηκε εκ νέου με το άρθρο 36 παρ. 1 Ν 2172/1993 και στη συνέχεια τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 24 παρ. 3 Ν 2298/1995 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 παρ. 3α' Ν 2408/1996, και 8 παρ. 1, 22 παρ. 6 του Ν 1599/1986. Για την υπόθεση αυτή διενεργήθηκε κύρια ανάκριση το πέρας των οποίων γνωστοποιήθηκε στον κατηγορούμενο και τον αντίκλητο δικηγόρο του νομίμως κατά τους ορισμούς του άρθρου 308 παρ. 4 ΚΠΔ (βλ. την από 17.12.2015 έκθεση γνωστοποίησης πέρατος κύριας ανάκρισης και το από 19.12.2015 αποδεικτικό επίδοσης ανακοίνωσης πέρατος κύριας ανάκρισης) και η δικογραφία διαβιβάσθηκε στον Εισαγγελέα Εφετών Πατρών με την υπ' αριθ. .../23.5.2016 υποβλητική αναφορά της Αντεισαγγελέως Πρωτοδικών Πατρών. Στη συνέχεια, διενεργήθηκε συμπληρωματική κύρια ανάκριση κατόπιν της από 10.6.2016 παραγγελίας του ανωτέρω Αντεισαγγελέα Εφετών Πατρών, το πέρας της οποίας γνωστοποιήθηκε νομίμως κατά τους ορισμούς του άρθρου 308 παρ. 4 ΚΠΔ στον κατηγορούμενο και τον αντίκλητο δικηγόρο του (βλ. την από 22.6.2016 έκθεση γνωστοποίησης πέρατος κύριας ανάκρισης και το από 23.6.2016 αποδεικτικό επίδοσης ανακοίνωσης πέρατος κύριας ανάκρισης) και η δι-

κογραφία διαβιβάσθηκε στον Εισαγγελέα Εφετών Πατρών με την υπ' αριθ. πρωτ. .../30.6.2016 υποβλητική αναφορά της Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών Πατρών. Στον κατηγορούμενο μετά την απολογία του δεν υποβλήθηκε κάποιος περιοριστικός όρος και αφέθηκε ελεύθερος. Κατά συνέπεια, η υπό κρίση υπόθεση, ενόψει των όσων προεκτέθηκαν, εισάγεται νομίμως και αρμοδίως στο παρόν Συμβούλιο, κατά τις διατάξεις των άρθρων 32 παρ. 1, 4, 138 παρ. 2 και 308 παρ. 1 εδ. γ' του ΚΠΔ, ως μόνο αρμόδιο να περατώσει την κύρια ανάκριση επί εγκλημάτων του άρθρου 1 του Ν 1608/1950 τα οποία στρέφονται κατά των νομικών προσώπων, που αναφέρονται στο άρθρο 263Α ΠΚ και στα οποία περιλαμβάνονται και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ακόμη και για τα συναφή πλημμελήματα και κακουργήματα ανεξαρτητως της κρίσης του ως προς τα εγκλήματα του Ν 1608/1950.

Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων, που εξετάστηκαν ενόρκως κατά την κυρία ανάκριση και όλα ανεξαιρέτως τα έγγραφα της δικογραφίας σε συνδυασμό με την απολογία του κατηγορουμένου αποδείχθηκαν τ' ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

Με την υπ' αριθ. 7/5Κ/2003 προκήρυξη του ΑΣΕΠ (ΦΕΚ 123/6.6.2003 τεύχος προκηρύξεις ΑΣΕΠ) προκηρύχθηκε διαγωνισμός για την κάλυψη 464 θέσεων κατηγορίας ΠΕ και ΤΕ κατά προτεραιότητα τακτικού προσωπικού ΟΤΑ Α' βαθμού του Υπουργείου Εσωτερικών, Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Αποκέντρωσης. Στα απαιτούμενα για τη συμμετοχή δικαιολογητικά περιλαμβάνονταν, σύμφωνα με τους όρους της προκήρυξης, πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ της ημεδαπής ή ισότιμος τίτλος σπουδών αντίστοιχης ειδικότητας της αλλοδαπής βάσει του οποίου χορηγείται άδεια λογιστή-φοροτεχνικού Α' τάξης. Στο διαγωνισμό αυτό συμμετείχε ο κατηγορούμενος. Για το σκοπό αυτό σε αδιακρίβητη ημερομηνία εντός του χρονικού διαστήματος από 6.6.2003 έως 15.7.2003 (καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή των αιτήσεων των ενδιαφερομένων) υπέβαλε στον ΑΣΕΠ τη με αριθμό .../2003 αίτηση-υπεύθυνη δήλωση, η οποία, σύμφωνα με το κεφάλαιο Β' της ανωτέρω προκήρυξης, υπείχε θέση υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν 1599/1986, με την οποία δήλωνε ότι είναι κάτοχος ΤΕΙ λογιστικής εν γνώσει του παριστάοντος έτσι ότι είχε φοιτήσει σε ΤΕΙ λογιστικής, από αυτά που απαιτούσαν οι όροι της προκήρυξης. Ο κατηγορούμενος πέτυχε την επιτυχή κατάταξή του στον πίνακα των διοριστέων για τη θέση με κωδικό 506 στο Δήμο ... Πατρών με συνολική βαθμολογία 1166 μόρια, ο οποίος κυρώθηκε με την υπ' αριθ. .../27.7.2004 απόφαση του 1ου Τμήματος Διακοπών του ΑΣΕΠ (ΦΕΚ 131/30.7.2004 τεύχος Παράρτημα), που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 131/30.7.2004 (τεύχος Παράρτημα). Στη συνέχεια, προσκόμισε στον ανωτέρω Δήμο, στις 6.9.2004, το με την αυτή ημερομηνία επικυρωμένο από τον υπάλληλο του Δήμου Α.Π. κάτω από αδιευκρίνιτες συνθήκες, πλην όμως τυχόν αξιόποινη πράξη έχει ήδη υποπέσει σε παραγραφή, φωτοαντίγραφο του με αριθμό .../8.10.1990 πτυχίου λογιστικής του ΤΕΙ Μεσολογγίου και διορίστηκε με την υπ' αριθ. .../7.9.2004 απόφαση του τότε Δημάρχου, η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. .../13.9.2004 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδος, σε κενή οργανική θέση ΤΕ17 οικονομικού-λογιστικού με βαθμό Δ' (ΦΕΚ .../τεύχος ΝΠΔΔ/17.9.2004, όπως διορθώθηκε με το ΦΕΚ .../τεύχος ΝΠΔΔ/30.9.2004). Ορκίστηκε δε και ανέλαβε καθήκοντα στις 6.10.2004. Έκτοτε και μέχρι το έτος 2010 παρείχε τις υπηρεσίες του στον ανωτέρω Δήμο και από το έτος 2010 και έως τις 17.3.2014 στο Δήμο Πατρέων στον [οποίο] συνενώθηκε ο Δήμος ..., απασχολούμενος κατά τα έτη 2013-2014 στο τμήμα λογιστηρίου της Διεύθυνσης Οικονομικών του Δήμου Πατρέων. Ο λόγος που έπαυσε να παρέχει τις υπηρεσίες του ήταν η ανάκλησή του με την υπ' αριθ. .../17.3.2014 απόφαση του Δημάρχου, καθώς κατά τη διενέργεια ελέγχου γνησιότητας τίτλων σπουδών, που περιλαμβάνονται στους φακέλους των υπαλλήλων του Δήμου Πατρέων, σύμφωνα με τις σχετικές για το θέμα εγκυκλίου του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, διαπιστώθηκε ότι το φωτοαντίγραφο, που προσεκόμισε στις 6.9.2004 ο κατηγορούμε-

νος, δεν ήταν γνήσιο, αλλά πλαστό, καθώς ουδέποτε φοιτήσε στο ΤΕΙ Λογιστικής του Μεσολογγίου, ούτε είχε εκδοθεί πρωτότυπο τέτοιο πτυχίο στο όνομά του, αλλά το κατήρτισε αυτός, ώστε να εμφανίζεται ότι είναι πτυχιούχος του τμήματος αυτού και ότι έχει, έτσι, δικαίωμα διορισμού σύμφωνα με τους όρους της ως άνω προκήρυξης που έθεταν ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό και το διορισμό σε περίπτωση κατάταξης την κτήση τίτλου σπουδών ΑΕΙ ή ΤΕΙ ημεδαπής ή ισότιμου τίτλου αντίστοιχης ειδικότητας αλλοδαπής βάσει του οποίου χορηγούνταν άδεια λογιστή-φοροτεχνικού Α' τάξης, και, στη συνέχεια έκανε χρήση του αυτού μετά την επιτυχία του κατάταξη στον πίνακα των διοριστέων του διαγωνισμού υποβάλλοντάς το στο Δήμο ... Πατρών και ήδη Δήμο Πατρέων, προκειμένου να διοριστεί στο Δήμο ..., όπως και έγινε σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν. Για τους ίδιους δε λόγους η υπ' αριθ. .../2003 αίτηση-υπεύθυνη δήλωση ήταν ψευδής, με τη χρήση δε αυτής, καθώς και τη χρήση του ως άνω υποτιθέμενου τίτλου, ο κατηγορούμενος παρέστησε ότι πληροί απαιτούμενο τυπικό προσόν για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό και το διορισμό του στα αρμόδια όργανα του ΑΣΕΠ και του Δήμου ... Πατρέων και πέτυχε, έτσι, το διορισμό του στην ανωτέρω θέση εσοδεύοντας από το μήνα Οκτώβριο του έτους 2004 και έως τις 17.3.2014, που έπαυσε η μισθοδοσία του (χώρησε και δεύτερη ανάκληση με την υπ' αριθ. .../5.1.2014 απόφαση του Δήμου Πατρέων, πλην όμως ήταν τυπική λόγω της διενέργειας Δημοτικών και Περιφερειακών Εκλογών), το συνολικό ποσό των εκατόν εβδομήντα εννέα χιλιάδων τετρακοσίων ενενήντα τεσσάρων ευρώ και ογδόντα έξι λεπτών (179.494,86), ήτοι εισέπραξε: [...]

Το ψευδές των παραπάνω δηλώσεων και παραστάσεων του αυτονόητα γνώριζε ο κατηγορούμενος, καθώς αφορούσε την προσωπική του κατάσταση, προέβη δε σε αυτές με σκοπό να παραπλανήσει τον ΑΣΕΠ και τα αρμόδια όργανα του Δήμου ..., προκειμένου να πετύχει το διορισμό του και τον πορισμό στον εαυτό του ως άνω παράνομου περιουσιακού οφέλους με αντίστοιχη ζημία του ανωτέρω ΟΤΑ, ήδη Δήμου Πατρέων. Εξάλλου, ο ίδιος ομολόγησε τις πράξεις του κατά την απολογία του ενώπιον του Ανακριτή του Γ' Τμήματος Πρωτοδικών Πατρών, πλην όμως ισχυρίστηκε ότι προέβη στην πλαστογραφία του τίτλου σπουδών για την άμεση συντήρησή του λόγω της απόλυσής του από την ιδιωτική εταιρία με την επωνυμία «...» στην οποία εργαζόταν έως το έτος 2003 και της επιγενόμενης αδυναμίας ανεύρεσης εργασίας. Ο ισχυρισμός του αυτός είναι σύμφωνα και με την ανωτέρω εισαγγελική πρόταση στην οποία το παρόν Συμβούλιο αναφέρειτα συμπληρωματικώς στο σημείο αυτό απορριπτός ως αβάσιμος, διότι με τον πλαστό τίτλο ο κατηγορούμενος δεν αποσκοπούσε στην άμεση συντήρηση, κίνηση ή κοινωνική του πρόοδο, ώστε να τύχει εφαρμογής το άρθρο 217 του ΠΚ και η πράξη της πλαστογραφίας να έχει πλημμεληματικό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, λόγω του χρόνου τέλεσής της (2004) να έχει υποπέσει σε παραγραφή, αφού αφενός μεν εξακολούθησε για μακρό χρονικό διάστημα (6.10.2004 - 17.3.2014) να διατηρεί τη θέση του παγιώνοντας έτσι την επαγγελματική του ταυτότητα, αφετέρου δε από την πράξη του αυτή προκάλεσε ευθέως βλάβη στους λοιπούς συνυποψηφίους του με νόμιμα προσόντα, που θα είχαν δικαίωμα διορισμού εάν διαπιστώνονταν η πλαστότητα του πτυχίου του. Ο ισχυρισμός, άλλωστε, του κατηγορουμένου ότι μετά το Ν 4152/2013 θα είχε δικαίωμα να λάβει άδεια λογιστή-φοροτεχνικού Α' τάξης ως απόφοιτος της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τμήματος Στελεχών Συνεταιριστικών Οργανώσεων του ΤΕΙ Μεσολογγίου δεν ασκεί επιρροή στην υπόθεση, διότι οι προϋποθέσεις νόμιμου διορισμού κρίνονται με βάση τα κατατεθέντα έγγραφα και το ισχύον νομοθετικό καθεστώς κατά την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας κατάθεσης της σχετικής αίτησης και δεν χωρεί αναδρομική νομιμοποίηση διορισμού που πραγματοποιήθηκε με βά-

ση μη αληθινά και πλαστά στοιχεία. Ούτε τίθεται θέμα παραγραφής των πράξεων του κατηγορουμένου, διότι πρόκειται για κακουργήματα, αφού ο ποινικός χαρακτήρας αυτών προσδιορίζεται με βάση τη συνολική περιουσιακή βλάβη του εν θέματι ΟΤΑ και το συνολικό περιουσιακό όφελος του κατηγορουμένου (άρθρο 16 παρ. 2 του ΝΔ 2756/1953). Τέλος, να μην δεν υπάρχει βλάβη όταν η ζημία που προκλήθηκε από τη συμπεριφορά του δράστη ισοσταθμίζεται πλήρως με ισάξια αντιπαροχή στον παθόντα, πλην όμως αυτό προϋποθέτει ότι η αντιπαροχή είναι νόμιμη. Επομένως, στην περίπτωση που λ.χ. κάποιος προσκομίζοντας πλαστό πτυχίο επιτύχει να προσληφθεί σε θέση Δημοσίου ή ΝΠΔΔ, καίτοι δεν έχει τα προσόντα να λάβει τη θέση αυτή και, συνεπώς, να παράσχει τις υπηρεσίες που παρέχει όποιος έχει τις απαιτούμενες γνώσεις και τα νόμιμα προσόντα, και εκ του λόγου αυτού διορίσθηκε παρανόμως, δεν μπορεί να επικαλεστεί ότι η ζημία του Δημοσίου ή του ΝΠΔΔ από την καταβολή σε αυτόν των αποδοχών εκ της θέσης, που παρανόμως κατέλαβε, έχει αντισταθμιστεί από την παροχή της μη νόμιμης εργασίας του και ότι, συνεπώς, δεν έχει τελεστεί παράνομη πράξη (βλ. ΑΠ 196/2015 σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ). Επομένως, ο ισχυρισμός του κατηγορουμένου ότι ο Δήμος ... και ήδη Πατρών δεν υπέστη από τις επίδικες πράξεις του περιουσιακή ζημία, διότι η φερομένη ως τέτοια αντισταθμίστηκε πλήρως από την ισάξια αντιπαροχή των υπηρεσιών του είναι, σύμφωνα με τα προεκτιθέμενα, αβάσιμος, διότι να μην ο κατηγορούμενος είχε την εμπειρία και τις ικανότητες να ανταπεξέλθει στα καθήκοντά του, πλην όμως στερούνταν το απαιτούμενο κατά τους όρους της προκήρυξης, τυπικό προσόν του τίτλου σπουδών και, έτσι, ο διορισμός του δεν είναι νόμιμος. Επιπροσθέτως, δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι με την πράξη του αυτή ο κατηγορούμενος έβλαψε και τους άλλους συνυποψηφίους του, οι οποίοι αποκλείστηκαν, ενώ είχαν περισσότερα τυπικά προσόντα από αυτόν, γεγονός που δεν ελήφθη υπόψη λόγω προσκόμισης του πλαστού πτυχίου (βλ. και ΣυμβΕφΠατρ 141/2016 και 180/2015 αδημ.).

Με βάση τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής για παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Πατρών, το οποίο είναι καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιο (άρθρα 97 παρ. 1 του Συντ., 1 στοιχ. ε', 111 παρ. 1, 122 παρ. 1, 309 παρ. 1 στοιχ. ε' και 313, 316 παρ. 2 και 318 του ΚΠΔ, για να δικασθεί για: α) Απάτη σε βάρος δημοτικής περιουσίας με ζημία αυτής άνω των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000,00) ευρώ και των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000,00) ευρώ, β) πλαστογραφία με χρήση με σκοπό πορισμού οφέλους προς βλάβην δημοτικής περιουσίας, ποσού άνω των άνω των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000,00) ευρώ και των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000,00) ευρώ και γ) ψευδή υπεύθυνη δήλωση του Ν 1599/1986 με παράνομο όφελος άνω των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000,00) ευρώ, ήτοι για παράβαση των άρθρων 1, 12, 13γ', 14, 26 παρ. 1, 27 παρ. 1, 51, 52, 94 παρ. 1, 216 παρ. 1, 3α', 263Α στοιχ. α', 386 παρ. 1, 3 εδ. Β' του ΠΚ, 1 παρ. 1 του Ν 1608/1950, όπως η παρ. 1 του άρθρου 1, που είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 4 παρ. 5 Ν 1738/1987 και τροποποιηθεί με το άρθρο 2 Ν 1877/1990, αντικαταστάθηκε εκ νέου με το άρθρο 36 παρ. 1 Ν 2172/1993 και στη συνέχεια τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 24 παρ. 3 Ν 2298/1995 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 παρ. 3α' Ν 2408/1996, κατά τα ειδικότερα στο διατακτικό εκτιθέμενα.

[...]

Παρατηρήσεις

Το υπ' αριθ. 146/2016 Βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Πατρών μεταρρύθμισε την αντίθετη εισαγγελική πρόταση του ΑντΕισΕφΠατρών Γ. Μπισμπίκη και παρέπεμψε τον κατηγορούμενο για τα αδικήματα της πλαστογραφίας με χρήση και απάτη με τις επιβαρυντικές περιστάσεις του Ν 1608/1950, αλλά και για το αδίκημα της ψευδούς υπεύθυνης δήλωσης με παράνομο όφελος άνω των 73.000 ευρώ, στοιχούμενο, κατά τις κρίσιμες παραδοχές του, με την πρόσφατη νομολογία του Ακυρωτικού μας (ΑΠ 196/2015¹).

Πρόκειται για μία ακόμη από τις γνωστές, πλέον, περιπτώσεις διορισμού στον δημόσιο τομέα με την εμφάνιση πλαστού τίτλου σπουδών. Στη θεωρία του Ποινικού Δικαίου, η ειδικότερη αυτή παραλλαγή του εγκλήματος της απάτης, όπου η ψευδής παράσταση ενσωματώνεται στο προσκομιζόμενο πλαστό πιστοποιητικό (προκειμένου ο δράστης να επιτύχει την πρόσληψή του), είναι γνωστή ως απάτη περί την πρόσληψη².

Η εισαγγελική πρόταση, ωστόσο, εστίασε εύστοχα στο (καταλυτικό των κατηγοριών σε κακουργηματικό, έστω, βαθμό³) στοιχείο της ζημίας του Δημοσίου και προέβη στις εξής παραδοχές: α) Ο κατηγορούμενος αμείφθηκε για υπηρεσία την οποία πράγματι παρέιχε και, β) ο κατηγορούμενος, ο οποίος διακρίθηκε για την ποιότητα της παρεχόμενης εργασίας του, δεν έλαβε αποδοχές υψηλότερες από αυτές που του αναλογούσαν (και, άρα, δεν υπάρχει ζημία του Δημοσίου ούτε κατά το τυχόν υπερβάλλον μέρος του μισθού που, αυτός, έλαμβανε).

Αυτά σημαίνουν (και κατά την άποψή μας) ότι, η ερευνώμενη βλάβη του Δημοσίου αντισταθμίστηκε πλήρως από την ισάξια αντιπαροχή του κατηγορουμένου⁴. Τα ίδια έχουν γίνει δεκτά και στο, αδημοσίευτο, υπ' αριθ. 14/2013 Βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Πειραιώς, κατά τις παραδοχές του οποίου: «Το κατηγορητήριο δέχεται εσφαλμένα ως βλάβη του Ελληνικού Δημοσίου το σύνολο των αποδοχών που έλαβε ο κατηγορούμενος ... ενώ βλάβη είναι μόνον ό,τι έλαβε πλέον ανά διδακτική ώρα, αφού πράγματι παρέσχε όντως διδακτική εργασία ...»⁵.

Το Συμβούλιο, όμως —αποκλίνοντας από τα παραπάνω—, δέχθηκε ότι μόνον η «νόμιμη αντιπαροχή» είναι ικανή να ισοσταθμίσει τη βλάβη του Δημοσίου (δηλαδή μόνον αυτή συνυπολογίζεται για τον ακριβή προσδιορισμό της ζημίας), αναπαράγοντας τη ρητορική της πρόσφατης ΑΠ 196/2015⁶. Με άλλους λόγους: Επειδή η πρόσληψη την οποία απέσπασε ο κατηγορούμενος με

1. ΠοινΔικ 2017, 45 επ., με παρατ. Σ. Μπαλτά.

2. Χρ. Μιλωνόπουλος, Ποινικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, 2006, σελ. 511.

3. Σε κάθε περίπτωση, δεν (πρέπει να) ενεργοποιείται η εφαρμογή του Ν 1608/1950, όπως θα καταδειχθεί παρακάτω.

4. Αδ. Παπαδαμάκης, Τα περιουσιακά εγκλήματα, 2016, σελ. 121, κατά τον οποίο: «για τον προσδιορισμό της βλάβης συνυπολογίζεται η τυχόν αποκατάσταση της περιουσιακής μείωσης που —στο πλαίσιο της ίδιας δικαιοπραξίας— επαυξάνει την περιουσία».

5. Πρόκειται για Βούλευμα που υιοθετεί συλλήβδην την πρόταση του, τότε, ΑντΕισΕφΠειρ και, νυν, ΕισΕφΑθ Π. Αγγελόπουλου.

6. Βλ. και ΣυμβΠλημΑθ 4485/2015 ΠοινΔικ 2016, 404.

την εμφάνιση πλαστού τίτλου είναι κατ' αρχήν *παράνομη*, η παρανομία αυτή εκτείνεται σε όλη την περίοδο εργασίας του, «*μολύνοντας*» κάθε αντιπαροχή, οσοδήποτε ποιοτική, αυτός παρέχει.

Τα παραπάνω, βέβαια, έρχονται σε αντίθεση με παλαιότερη νομολογία του αυτού Δικαστηρίου, κατά τις παραδοχές του οποίου (ΣυμβΑΠ 119/2011 ΠοινΔικ 2011, 1173): «*Το ότι υπάρχει ζημία ή όχι είναι αποτέλεσμα σύγκρισης, δηλαδή ένα αντικειμενικά μετρήσιμο μέγεθος που προκύπτει από τη σύγκριση της μετά την πράξη της απάτης περιουσιακής κατάστασης και εκείνης που θα υπήρχε χωρίς αυτή*». Η ίδια απόφαση, συνεχίζει: «*Και να μην δεν υπάρχει βλάβη, όταν η ζημία που επήλθε από την απειληλή συμπεριφορά του εξαπατώντος ισοσταθμίζεται από μία ισάξια αντιπαροχή που περιήλθε στον εξαπατηθέντα από την πράξη την οποία αυτός παραπέισθη να διαπράξει, πλην όμως αυτό προϋποθέτει ότι η αντιπαροχή μπορεί να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τον συμβατικά προταθέντα σκοπό*». Είναι, φρονούμε, σαφές, ότι το Ακυρωτικό συνυπολόγιζε την ισάξια αντιπαροχή χωρίς να αξιωνε, περαιτέρω, το νόμιμο αυτής, αρκεί να ήταν (: η αντιπαροχή) *πραγματική* και αυτή στην οποία απέβλεπε ο εργοδότης (σύμφωνη «*με τον συμβατικά προταθέντα σκοπό*»).

Νομίζουμε πως, εν προκειμένω, η προσφυγή στη διδασκαλία του Αστικού Δικαίου διαφωτίζει: Η παραπάνω σύμβαση εργασίας είναι άκυρη ως αντίθετη στα χρηστά ήθη (: η σύμβαση συνήφθη ως αποτέλεσμα *αξιόπιστης συμπεριφοράς* - διατάξεις των άρθρων 178 και 179 ΑΚ⁷). Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι η συναλλακτική σχέση που, πάντως, γεννάται, στερείται έννομης σημασίας. Η προσφορά εργασίας από μόνη της συνιστά *συναλλακτική επαφή με έντονο προσωπικό χαρακτήρα* που δημιουργεί μία *εν τοις πράγμασι* (: *de facto*) *εργασιακή σχέση*⁸. Η θεωρία της «*απλής*» *εργασιακής σχέσης* έχει αποτυπωθεί σε πολλές αποφάσεις των Δικαστηρίων μας (του Ακυρωτικού μας συμπεριλαμβανομένου)⁹.

Εάν, πάντως, έτσι έχει το πράγμα, καταλήγει κανείς προ ενός «*νομολογιακού παραδόξου*»: Τα Ποινικά Τμήματα του Αρείου Πάγου *αντιφάσκουν* με τα Πολιτικά Τμήματα του αυτού Δικαστηρίου, στο μέτρο που, στις ποινικές, ενώπιόν του, υποθέσεις, ο Άρειος Πάγος αξιώνει *όχι μόνον* ισάξια, *αλλά και «νόμιμη»* αντιπαροχή για να *ισοσταθμιστεί* η βλάβη του Δημοσίου ενώ, από την άλλη, στις πολιτικές, ενώπιόν του, υποθέσεις, *αναγνωρίζεται* η *de facto* *σύμβαση εργασίας* και οι έννομες συνέπειες που αυτή παράγει για τα συμβαλλόμενα μέρη (ο προσληφθείς έχει *αξίωση καταβολής* από τον εργοδότη του, κατά τις διατάξεις του *αδικαιολόγητου πλουτισμού* κ.ά., δηλαδή: Η εργασία που παρέιχε δεν παραγνωρίζεται).

Περαιτέρω, πρέπει να εξεταστούν οι ειδικότερες παραδοχές της ΑΠ 196/2015, η (αυτοματοποιημένη, πλέον) επίκληση της οποίας είναι καθημερινό φαινόμενο από τα *Δικαστήρια Ουσίας*¹⁰: Η εν λόγω απόφαση αντιμετώπισε το ζήτημα κατηγορουμένης, η οποία απέσπασε διορισμό σε *Δημόσιο Νοσοκομείο*, με την ιδιότητα *ιατρού - χειρουργού*, προσκομίζοντας πλαστό πτυχίο Ιατρικής Σχολής από την αλλοδαπή, δήθεν θεωρημένο από αρμόδια, προς τούτο, Υπηρεσία στην Ελλάδα. Το Ακυρωτικό μας επικύρωσε (ορθώς) την καταδικαστική απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών. Στο σημείο αυτό, όμως, πρέπει να διακρίνουμε: Υπάρχουν επαγγέλματα στα οποία, το *τυπικό προσόν* (κατοχή τίτλου σπουδών) είναι *άρρηκτα συνδεδεμένο* με τα ουσιαστικά προσόντα του υποψηφίου, καθώς ο εργοδότης αποβλέπει *ειδικώς* σε τούτα τα προσόντα. Από την άλλη, υπάρχουν επαγγέλματα στα οποία το *τυπικό προσόν* έχει *χαλαρή* ή και *καμία* πραγματική *σχέση* με τα ουσιαστικά προσόντα του υποψηφίου (π.χ. απολυτήριο λυκείου για διορισμό στο σώμα της δημοτικής αστυνομίας, ή απολυτήριο δημοτικού για τη θέση καθαρίστριας σε σχολείο). Στις τελευταίες περιπτώσεις, το τυπικό προσόν που απαιτείται ως προϋπόθεση του *παραδεκτού της συμμετοχής* στον διαγωνισμό που προκηρύσσεται, δεν προσφέρει *τίποτα* στις ουσιαστικές ιδιότητες του υποψηφίου στις οποίες πραγματικά αποβλέπει ο εργοδότης. Εν όψει αυτών, η ΑΠ 196/2015 *δεν κατέληξε* σε εσφαλμένο *αποτέλεσμα* (επικύρωση της καταδίκης της εκεί αναιρεσειουσας), το έκανε, όμως –κατά την άποψή μας–, επί εσφαλμένης νομικής παραδοχής (θεώρησε ότι πρέπει η ισάξια αντιπαροχή να είναι και *νόμιμη*, όπως η έννοια αυτή γίνεται αντιληπτή από το Ακυρωτικό μας).

Έτσι, στην περίπτωση του υπ' αριθ. 146/2016 ΣυμβΕφΠατρών: Το τυπικό προσόν που απαιτήθηκε από τον υποψήφιο δεν προσέφερε *τίποτε* παραπάνω στα ουσιαστικά προσόντα τα οποία αυτός, έτσι κι αλλιώς, *κατείχε* και στα οποία *όντως απέβλεπε* ο εργοδότης - Δημόσιο. Ο κατηγορούμενος ήταν πράγματι λογιστής (απλά, κάτοχος πτυχίου άλλης, πλην όμως, συναφούς, σχολής και, μάλιστα, αργότερα, τα δύο αυτά πτυχία *εξισώθηκαν*), με μεγάλη εμπειρία στον ιδιωτικό τομέα και, μάλιστα, *διακρίθηκε* για την ποιότητα των υπηρεσιών του, κατά την παραμονή του στον Δήμο.

Τέλος, οφείλουμε να επιφυλαχθούμε πως, δεν μπορεί εκ των προτέρων να αποκλεισθεί η βλάβη τρίτου (π.χ. *συνυποψηφίου*) από την απάτη που φέρεται να διέπραξε ο κατηγορούμενος. Σε αυτή την περίπτωση, η ζημία του τρίτου θα έγκειται στη *ματαιώση της προσδοκίας* του να διορισθεί, αυτός, στην καταληφθείσα από τον κατηγορούμενο, τελικώς, θέση (η *ματαιώση προσδοκίας ικανοποίησης δικαιώματος*, συνιστά, υπό προϋποθέσεις, βλάβη *ενεστώσας περιουσίας*¹¹). Η κρίση πρέπει να γίνεται *in concreto*. Ωστόσο, και σε αυτήν ακόμη την περι-

7. Στη χειρότερη, μάλιστα, για τον κατηγορούμενο, περίπτωση. Δεν μπορεί να αποκλειστεί εκ των προτέρων π.χ. η *ακυρωσία* του άρθρου 147 ΑΚ (σύναψη σύμβασης συνεπεία απάτης), αν και η *ακυρότητα* λόγω *αντίθεσης στα χρηστά ήθη* φαντάζει η περισσότερο ορθή λύση.

8. Απ. Γεωργιάδης, Ενοχικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος/Τόμος II, 2007, σελ. 9 πλγαγάρ. 27.

9. ΑΠ 1135/2010 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ (όπου εργοδότης είναι το Δημόσιο), ΑΠ 892/2003 ΝοΒ 52, 381, 1788/2001 ΕλλΔνη 43, 1657 κ.ά.

10. Συνήθως, για να διασωθεί ο κακοεργηματικός χαρακτήρας κάποιας πράξης (π.χ. πλαστογραφίας), ώστε να μην υποπέσει το αδίκημα σε τυχόν πλημμεληματική παραγραφή και, έτσι, να είναι σε θέση, το Δικαστήριο, να αχθεί σε καταδικαστική κρίση.

11. Για την έννοια της προσδοκίας δικαιώματος, και τη, λόγω ματαίωσης αυτής, *ενεστώσα περιουσιακή βλάβη*, βλ. ΣυμβΠλημθεσ 916/2008 ΠοινΔικ 2009, 272, όπου υιοθετείται εισαγγελική πρόταση Γ. Νούλη.

πτωση, ζημία του Δημοσίου, τουλάχιστον, δεν υπάρχει και η εφαρμογή του Ν 1608/1950 πρέπει οπωσδήποτε να αποκλεισθεί.

Η αυστηρή στάση της νομολογίας οφείλεται προεχόντως στην οικονομική κρίση της τελευταίας επταετίας. Η ανασφάλεια που η κατάσταση αυτή δημιουργεί, άγει σε μία διογκούμενη τάση προστασίας της δημόσιας περιουσίας με τρόπο, πάντως, που δεν συνάδει με τον έσχατο χαρακτήρα του Ποινικού Δικαίου. Οι Δικαστές δεν είναι οι φύλακες του κρατικού fiscus.

Στέλιος Γ. Παναγιωτάκης
Δικηγόρος, ΜΔΕ Ποινικών Επιστημών

ΜΠλημΕυρτ 150/2014*

Πρόεδρος: Α.-Ι. Καργόπουλος (Πάρεδρος Πρωτοδικείου)
Εισαγγελέας: Ι. Νικολιάς
Δικηγόρος: Ε. Κωνσταντινίδης

Διατάξεις: άρθρα 42 [παρ. 1], 43 [παρ. 2], 47 [παρ. 1], 386 [παρ. 1] ΠΚ

Απόρροφη απόπειρα απάτης λόγω ευήθειας, Μεταβολή κατηγορίας επιτρεπτή, Απλή συνέργεια, Αθώωση κατηγορουμένων

Κηρύσσονται αθώοι οι κατηγορούμενοι για το, κατ' επιτρεπτή μεταβολή της κατηγορίας, αδίκημα της απόπειρας απάτης και της απλής συνέργειας σε αυτήν. Συγκεκριμένα, ουδεμία οικονομική βλάβη ή ζημία υπέστη ο φερόμενος ως παθών, διότι το τίμημα των 50 ευρώ, το οποίο κατέβαλε για την αγορά του κινητού απομίμησης του αυθεντικού iPhone, κρίνεται ως εύλογο τίμημα για την αγορά ενός απλού κινητού τηλεφώνου. Επιπλέον, αν και η ενέργεια της ψευδούς παράστασης του πωληθέντος ως γνήσιου iPhone, παρόλο που δεν συνοδεύθηκε από την πρόκληση πλάνης στο πρόσωπο του φερόμενου ως παθόντος που να οδήγησε αιτιωδώς στην περιουσιακή μετακίνηση, στην αγορά του μη γνήσιου κινητού δηλαδή, δύναται να στοιχειοθετήσει in abstracto την απόπειρα απάτης, διότι η παράσταση ψευδών γεγονότων από μόνη της συνιστά αρχή εκτέλεσης του αδικήματος της απάτης, ακόμη κι αν ο παθών δεν πίστεψε στις ψευδείς παραστάσεις, αλλά προέβη στην περιουσιακή μετακίνηση για άλλους λόγους, εν προκειμένω, το μέσο το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την παράσταση των ψευδών γεγονότων, δηλαδή το κινητό απομίμηση του κινητού iPhone, ήταν τέτοιας φύσης, ώστε η τυχόν τέλεση της απάτης με το να παρουσιαστεί αυτό ως γνήσιο, ήταν απολύτως αδύνατη, δοθείσας και της θέσης του σε λειτουργία ενώπιον του φερόμενου ως παθόντος και της ευδιάκριτης διαφοράς του με το γνήσιο iPhone που ο καθένας μπορούσε να αντιληφθεί. Ως εκ τούτου, ελλείψει του στοιχείου της παραπλάνησης ως γενεσιουργού αιτίας της περιουσιακής μετακίνησης, δεν

δύναται να στοιχειοθετηθεί το τετελεσμένο αδίκημα της απάτης αλλά μπορεί να γίνει μόνο λόγος για απρόσφορη απόπειρα απάτης, διότι η φύση του μέσου που χρησιμοποιήθηκε ήταν τέτοια, ώστε να αποβαίνει απολύτως αδύνατη η τέλεση της απάτης, η οποία όμως εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω αποδειχθέντων, και δη του απόλυτου βαθμού της απροσφορότητας της συγκεκριμένης απόπειρας να παρουσιαστεί το εν λόγω κινητό ως γνήσιο κινητό τηλέφωνο iPhone λόγω των ευδιάκριτων διαφορών του με το τελευταίο, αλλά και του τρόπου παρουσιάσής του, η απόπειρα αυτή μόνο στην ευήθεια του κατηγορουμένου δύναται να αποδοθεί.

Επειδή από την κύρια αποδεικτική διαδικασία γενικά, την κατάθεση του μάρτυρα που ενόρκως εξετάστηκε στο ακροατήριο, τα έγγραφα που διαβάστηκαν στο ακροατήριο, αποδείχθηκε και το Δικαστήριο πείσθηκε ότι:

Ο κατηγορούμενος στις 3.10.2013, στο Καρπενήσι Ευρυτανίας, μετέβη στο καφενείο που βρίσκεται επί της οδού ..., ιδιοκτησίας Α.Γ., προσέγγισε τον ιδιοκτήτη και με την εν γνώσει παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών, επιχείρησε να του πουλήσει μία (1) απομίμηση συσκευής κινητού τηλεφώνου τύπου iPhone μετά των παρελκομένων της (φορτιστή, ακουστικά hands free, μπαταρία, χάρτινη συσκευασία και φέροντα αριθμό [...]), ως γνήσια στην τιμή των 50 ευρώ, ισχυριζόμενος ότι η αξία της συσκευής ανέρχεται στα 600 ευρώ. Η αλήθεια όμως, την οποία ο κατηγορούμενος γνώριζε, ήταν πως η εν λόγω συσκευή ήταν απομίμηση της γνήσιας, υπό τις ψευδείς δε αυτές παραστάσεις, επιχείρησε να πείσει τον ανωτέρω παθόντα περί της αληθείας των ισχυρισμών του. Ο τελευταίος προέβη στην αγορά της ως άνω περιγραφόμενης συσκευής κινητού τηλεφώνου καταβάλλοντας το συμφωνηθέν αντίτιμο για την αγορά, ύψους 50 ευρώ, για λόγους όμως που δεν ανάγονται στην παράσταση ψευδών γεγονότων, καθώς δεν πείσθηκε από τις ψευδείς παραστάσεις του πρώτου κατηγορουμένου. Ο κατηγορούμενος στη συνέχεια απομακρύνθηκε από το ανωτέρω καφενείο με το υπ' αριθ. κυκλ. ... ΙΧΕ αυτοκίνητο, ιδιοκτησίας της συζύγου και συγκατηγορουμένης του ..., αποκομίζοντας έτσι το προαναφερόμενο χρηματικό ποσό ως τίμημα της πώλησης. Αμέσως μετά, ο φερόμενος ως παθών ειδοποίησε τα αστυνομικά όργανα, τα οποία και εντόπισαν τον κατηγορούμενο με τη σύζυγό του και προέβησαν στη σύλληψή τους και στην κατάσχεση του ποσού των 50 ευρώ που βρέθηκαν στον κατηγορούμενο που είχε λάβει ως τίμημα, αλλά και άλλων δέκα απομιμήσεων συσκευών κινητών τηλεφώνων (δύο τύπου iPhone 5, τριών τύπου Samsung Mini-Noet II N 7100, δύο τύπου Nokia Asha 308 και μίας τύπου Samsung Galaxy S III).

Ειδικότερα, η παράσταση του μη γνήσιου κινητού ως γνήσιου κινητού iPhone δεν ήταν τέτοια που θα μπορούσε να προκαλέσει πλάνη και συνεπεία αυτής περιουσιακή μετακίνηση στον οποιονδήποτε μέσο κοινωνικό και σκεπτόμενο άνθρωπο, διότι, όπως κατέθεσε και ο φερόμενος ως παθών, ήταν προφανές στον οποιονδήποτε ότι το κινητό τηλέφωνο που επιδείχθηκε δεν ήταν το αυθεντικό μάρκας Apple τύπου iPhone, καθώς διέφερε ουσιωδώς στην εμφάνισή του και στις λειτουργίες του από το αυθεντικό iPhone, αλλά και γιατί το τίμημα των 50 ευρώ, το οποίο ο κατηγορούμενος ζητούσε, ήταν ιδιαίτερα χαμηλό για ένα τέτοιο κινητό, το οποίο στην αγορά κοστίζει μεταξύ των 500 και 1.000 ευρώ, γεγονός που είναι γνωστό στο δικαστήριο. Πιο σημαντικά, ο ίδιος ο φε-

* Βλ. σχετικά ανωτέρω, σελ. 225 τη μελέτη του Κ. Βαθιώτη, «Συνιστά εξ ευηθείας απόρροφη απόπειρα απάτης η πώληση ενός "ψευτο-iPhone" σε πολύ χαμηλή τιμή;».